وسایل نیمه هادی الکترونیک قدرت:
تریستور
یا
SCR

Solid-state Controlled Rectifier

ساختار و شکل مداری:

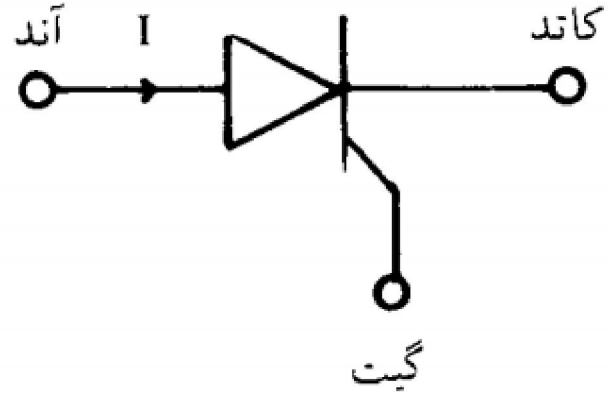

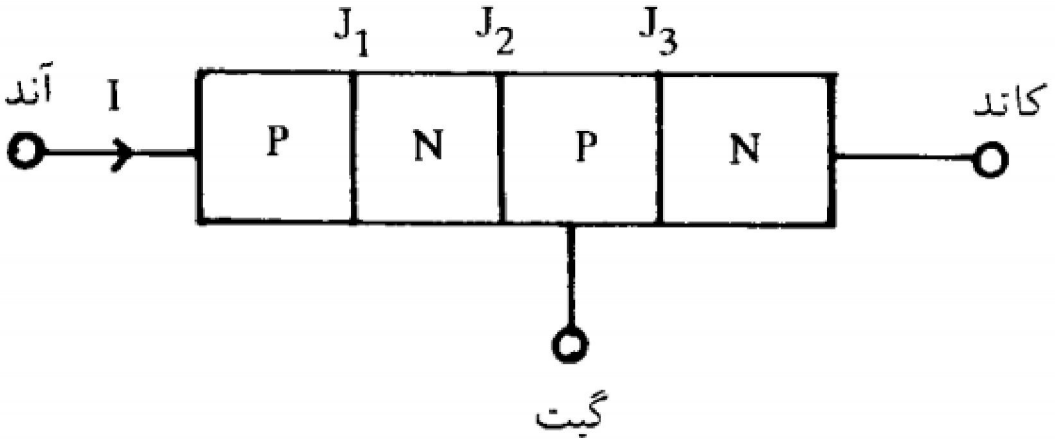

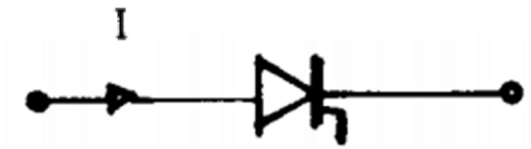

مشخصه تریستور در غیاب سیگنال گیت

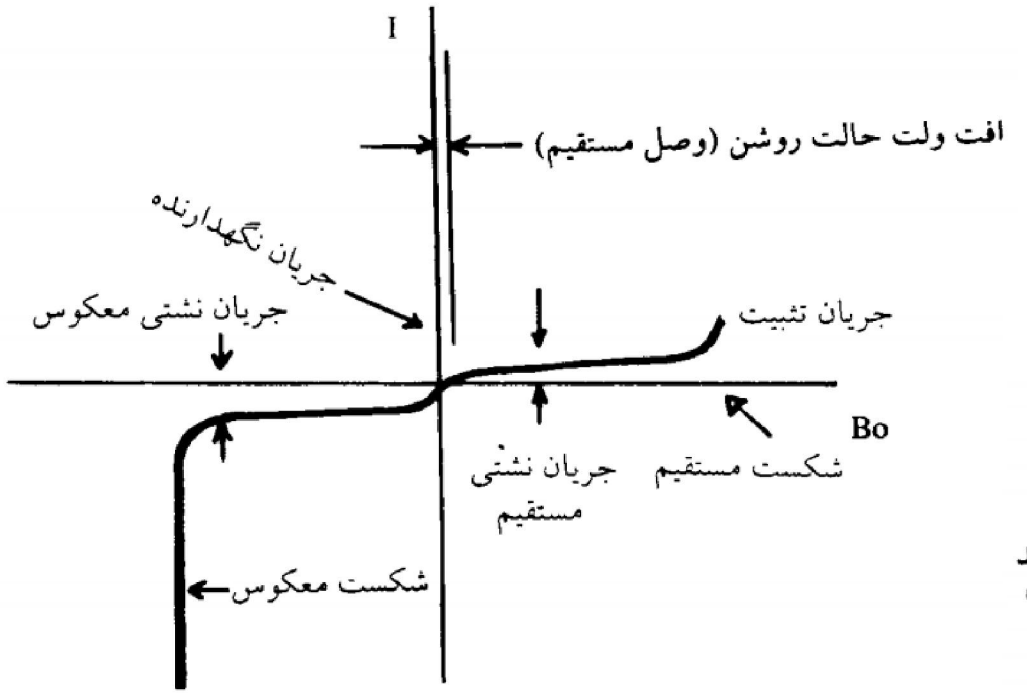

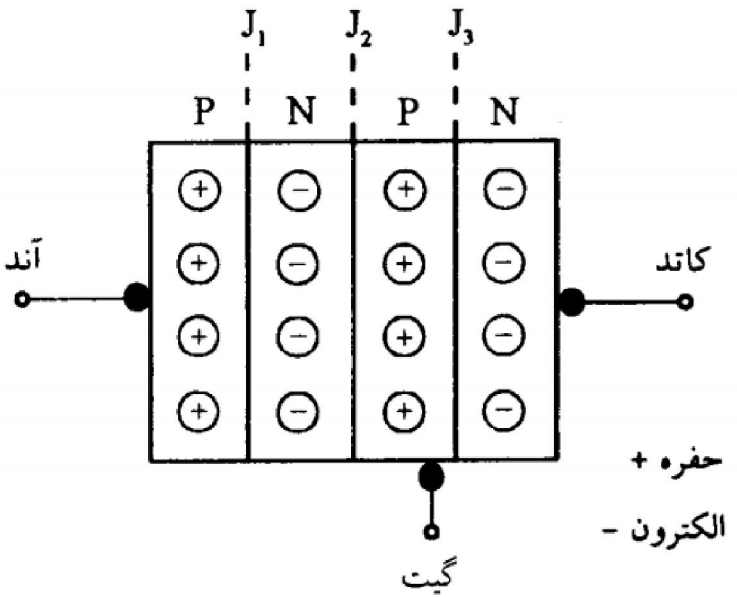

بایاس معکوس

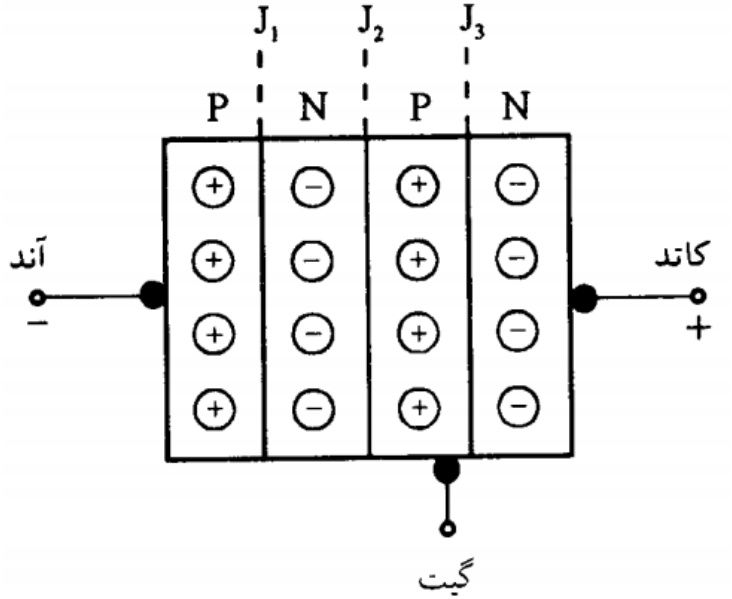

پیوند J_1 که خالی از حاملهای بار شده است، بایاس معکوس گردیده و مانع عبور جریان می‌شود. پیوند J_2 که از حاملهای بار پر شده است، بایاس مستقیم گردیده و می‌تواند باعث عبور جریان شود. پیوند J_3 همانند پیوند J_1 است و مانع عبور جریان می‌گردد.

بنابراین در بایاس معکوس، تا قبل از رسیدن به نقطه شکست، دو پیوند J_1 و J_3 سدکننده و مانع عبور جریان هستند و فقط جریان نشتی معکوس[1] کوچکی از تریستور عبور می‌کند. در این حالت گفته می‌شود که وسیله در حالت مسدود معکوس[2] قراردارد.

۱- Reverse leakage current

۲- Reverse blocking state

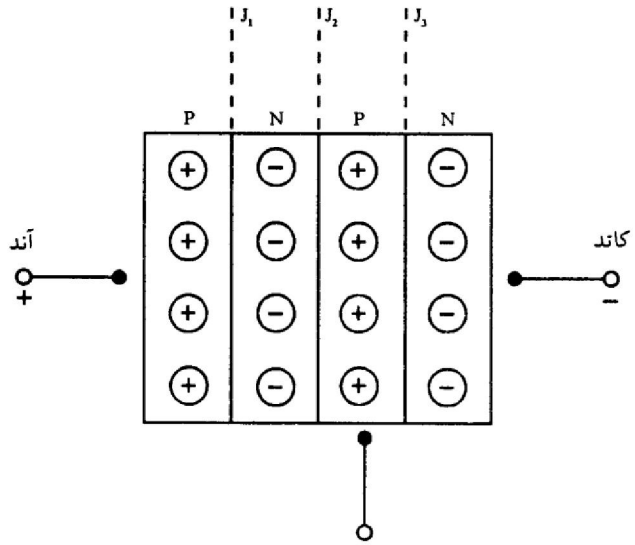

پیوند J_1 که از حاملهای بار پر شده است، بایاس مستقیم گردیده و هادی جریان است.
پیوند J_2 که از حاملهای بار خالی شده است، بایاس معکوس شده و مانع عبور جریان است.
پیوند J_3 همانند پیوند J_1 از حاملهای بار پر شده است و عبور جریان را آزاد می‌کند.

بنابراین در بایاس مستقیم، پیوند J_2 سدکننده است و از تریستور فقط جریان نشتی مستقیم[۳] کوچکی عبور می‌کند. در این حالت، وسیله در حالت مسدود مستقیم[۴] قرار دارد.

۳- Forward leakage current

۴- Forward blocking state

بررسی حالت روشن تریستور (بدون اعمال سیگنال گیت)

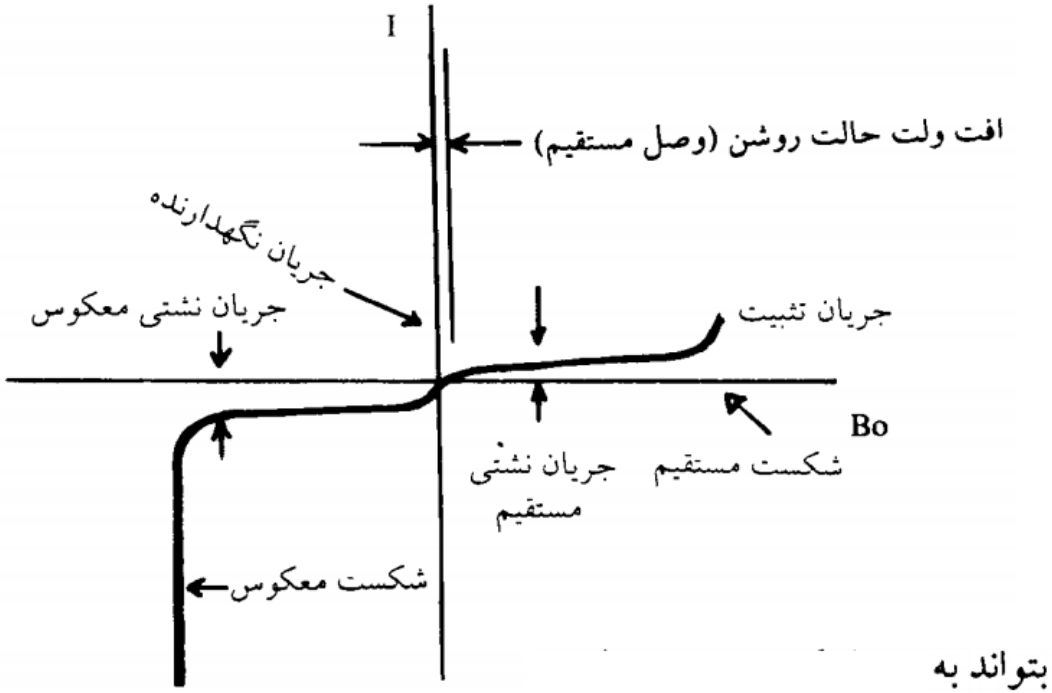

بنابراین برای اینکه تریستور بتواند به حالت روشن (وصل) برسد و دران باقی بماند، بایستی مطابق شکل جریان آند به مقدار جریان تثبیت کننده برسد و از مقدار جریان نگهدارنده کمتر نگردد. این مقدار جریان برای نگاه داشتن میزان موردنیاز عبور حاملهای بار لازم است.در غیراین صورت به محض اینکه ولتاژ آند -کاتد کاهش یابد وسیله به حالت مسدود باز می‌گردد. بطور نمونه جریان تثبیت دو برابر جریان نگهدارنده است اما مقدار هر دو کم بوده و از یک درصد جریان نامی هم کمتراست.

بررسی حالت خاموش تریستور (بدون اعمال سیگنال گیت)

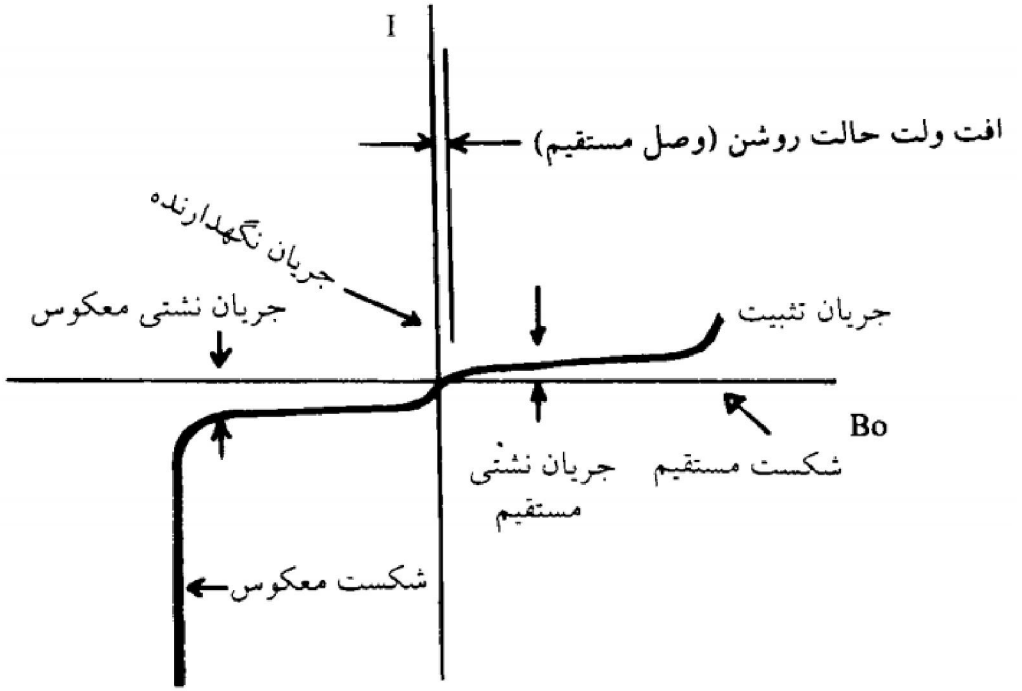

هنگامی که تریستور بایاس معکوس می‌شود رفتار وسیله مانند دو دیود است که بطور سری بهم متصل‌اند و ولتاژ معکوس به دو سر آن اعمال می‌شود.

می‌توان نتیجه گرفت که تریستور یک عنصر دو حالتی است، یکی حالت روشن (وصل) و دیگری حالت خاموش (قطع). عبور از حالت قطع به حالت وصل که با افزایش ولتاژ بایاس مستقیم تا رسیدن به ولتاژ شکست (عبور) مستقیم V_{BO} تحقق می‌یابد، روشن کردن نامیده می‌شود. عکس این حالت که خاموش کردن نام دارد با کاهش جریان آند به میزان کمتر از جریان نگهدارنده I_h عملی می‌شود.

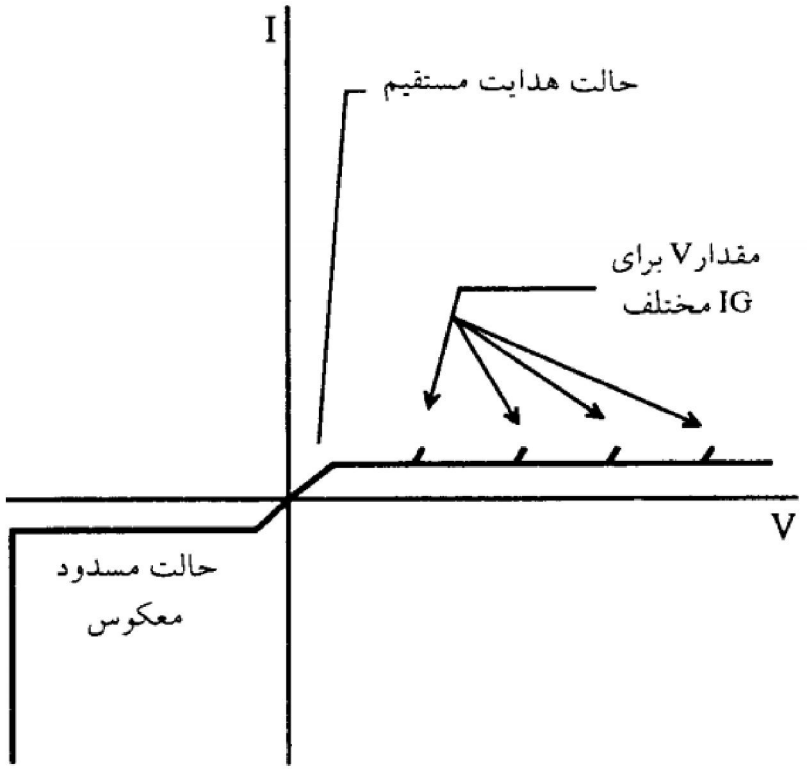
I
حالت هدایت مستقیم
مقدار V برای
IG مختلف
V
حالت مسدود
معکوس

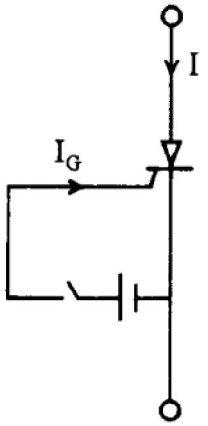
I
I_G

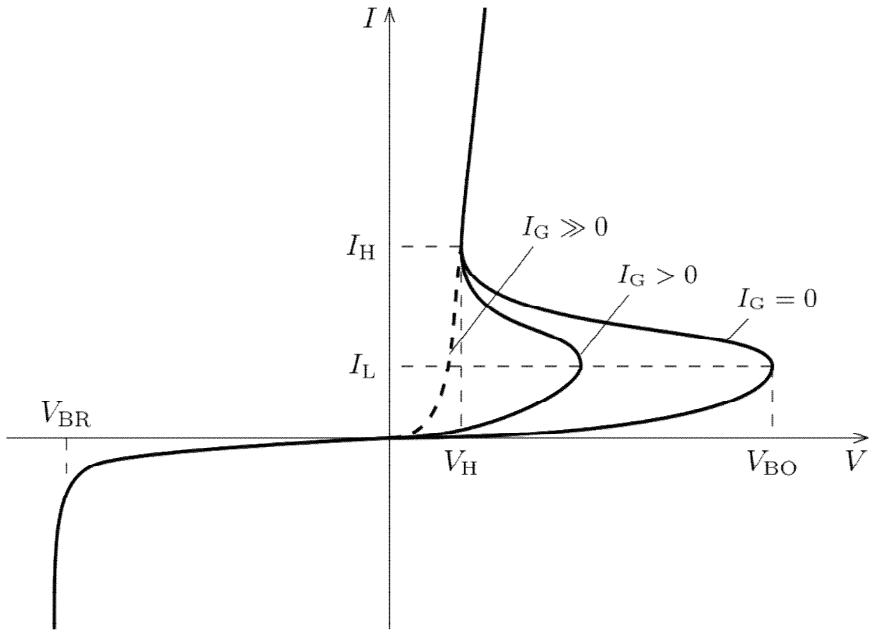
I
I_H
I_L
$I_G \gg 0$
$I_G > 0$
$I_G = 0$
V_{BR}
V_H
V_{BO}
V

مدل دو ترانزیستوری

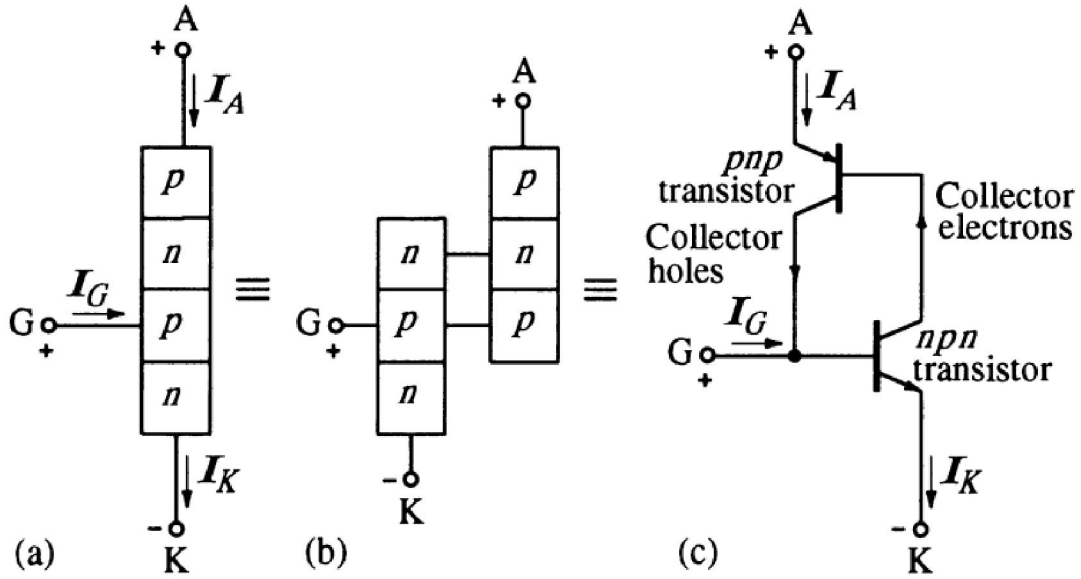

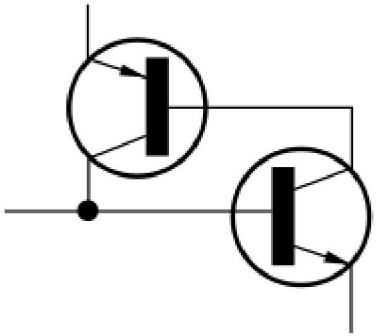

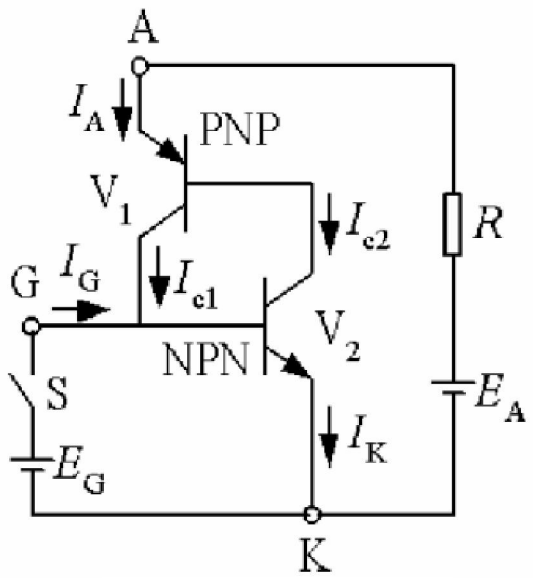

$$I_{c1}=\alpha_1 I_A + I_{CBO1}$$

$$I_{c2}=\alpha_2 I_K + I_{CBO2}$$

$$I_K=I_A+I_G$$

$$I_A=I_{c1}+I_{c2}$$

$$\Rightarrow \quad I_A=\frac{\alpha_2 I_G + I_{CBO1}+I_{CBO2}}{1-(\alpha_1+\alpha_2)}$$

مثال: یک سیم‌پیچ هدایت بالا (بدون مقاومت) توسط یک منبع ایده‌آل و یک تریستور به عنوان کنترلر، شارژ می‌شود. دیود D یک دیود هرزگرد [۱۶] است. اگر جریان راه‌اندازی [۱۷] تریستور ۴ میلی‌آمپر باشد، مدت زمانی را که پالس گیت باید اعمال شود تا از روشن شدن تریستور اطمینان حاصل شود، محاسبه کنید [۱].

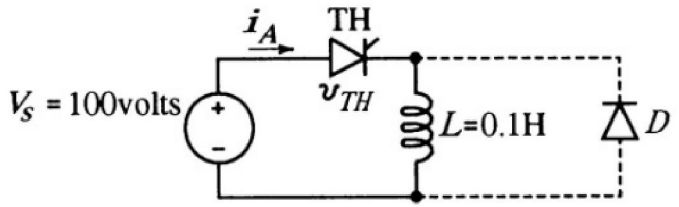

شکل ۴.۱: مثال

[16] Freewheeling
[17] Latching Current

راه‌حل: با توجه به اطلاعات محدود مسئله، باید تریستور را ایده‌آل فرض کنیم. یعنی، با اعمال پالس گیت تریستور بدون تاخیر روشن می‌شود و امپدانس آن را صفر در نظر بگیریم. طول پالس گیت باید به اندازه‌ای باشد که جریان اصلی را از صفر به ۴ میلی‌آمپر برساند. پالس گیت در $t = ۰$ آغاز می‌شود. از قانون ولتاژ کیرشهف داریم:

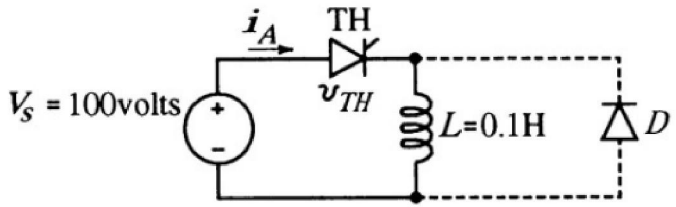

$$V_s = v_{th} + L\frac{di_A}{dt}$$

اما $v_{th} = V_{th(on)} = ۰$، بنابراین با انتگرال‌گیری داریم:

$$i_A = (\frac{V_s}{L})t + C$$

که C یک ثابت است. در $t = ۰$، $i_A = ۰$ بنابراین $C = ۰$. پس، $i_A = (\frac{V_s}{L})t$. بنابراین برای $i_A = ۴mA$، $t = \frac{۴ \times ۱۰^{-۳} \times ۰/۱}{۱۰۰} = ۴\mu s$.

انواع تریستور

۱. تریستورهای کنترل فاز (SCR)

۲. تریستورهای کلیدزنی سریع

۳. تریستورهای خاموش‌شونده با گیت (GTO)

۴. تریستورهای سه‌قطبی دو جهته (TRIAC)

۵. تریستورهای هدایت معکوس (RCT)

۶. تریستورهای القای استاتیک (SITH)

۷. یکسوکننده‌های کنترل‌شده سیلیکونی فعال‌شونده با نور (LASCR)

۸. تریستورهای کنترل‌شده از نوع FET (FET-CTH)

۹. تریستورهای کنترل‌شده از نوع MOS (MCT)